

Meningen med församlingen

Vad är meningen med kyrkan? Vad ska en församling tjäna till? Närmare bestämt S:ta Eugenia församling? Är den en mötesplats där man diskuterar viktiga samhällsfrågor? Ska den främja det kulturella livet? Eller marknadsföra intressanta böcker om andliga och teologiska ämnen? Är församlingen ett slags hem där man kan umgås socialt med likasinnade? Finns den till för att bedriva karitativ verksamhet? Eller är dess uppgift att fira hissande gudstjänster? Ska kyrkan visa sig vara nyttig i kulturella och sociala avseenden?

Man skulle kunna fortsätta fråga så här ganska länge. Och på alla frågor skulle man kunna svara ja. Men de svar som då skulle ges vore svar av sekundär betydelse. Om man nöjde sig med dem skulle man inte ha berört det grundläggande, det som allting egentligen skulle handla om. Meningen med kyrkan är med Andra Vatikankonciliet ord att vara "ett slags sakrament, ett tecken och redskap för den innerligaste föreningen med Gud och för hela mänsklighetens enhet" (*Lumen Gentium* nr 1). Kyrkan och kyrkan på plats, S:ta Eugenia församling ska först och främst vittna om Gud som förenat sig med människan, den ska visa att alla människor hör samman. Och inte bara vittna om det utan med de redskap som har anförtrotts åt henne, bidra till att allt fler kan förena sig med Gud. Om det fattas, om inte Jesu Kristi Gud står i centrum kan vi glömma allt det andra också.

Hur kan vi göra Gud synlig och bidra med att fler människor upptäcker honom? Dagens evangelium presenterar oss ett

sätt, ett för Jesus avgörande sätt. Samariern i liknelsen blir ett slags sakrament. Genom honom visar sig Gud som en barmhärtig Gud, en Gud som inte bara beklagar sig över människornas nöd utan en Gud som bryr sig. Således är samariern den barmhärtige Gudens ikon.

Prästen och leviten som ser den halvdöde ligga vid vägkanten var kanske också berörda av det de såg. Men de trodde sig inte komma över en kultisk och en kulturell tröskel. Rädslan för att bli kultiskt orena när de berörde en som kanske var död, avhöll dem från att hjälpa. Dessutom visste de inte vem den arme mannen var eller varifrån han kom. Kanske hade de medlidande men de var definitivt inte barmhärtiga. Barmhärtiga är vi först när man går från känsla till förnuftig handling; först då vi överger avståndet mellan oss och en nödlidande. Såsom Gud själv som blev människa och "utgav sig själv och tog en tjänares gestalt" (Fil 2:7). Han har förenat sig med den lidande människan. Och det blev synligt genom samariern som är den barmhärtige Gudens ikon. Det blir synligt om vi gör som denne anonyme man.

"Vem är min nästa?" ville den skriftlärde veta av Jesus. Istället för att ge ett rakt svar berättar Jesus liknelsen. Varför det? Kanske var frågeställningen redan från början fel. Vad händer om jag frågar "Vem är min nästa"? Är bänkgrannarna min nästa, de som sitter till höger och vänster om mig? Min familj? Någon jag råkar träffa på gatan. Visst kan de vara min nästa. Men om jag frågar "Vem är min nästa?" börjar jag definiera. Den här personen är min nästa. Vad är då de andra? När jag definierar utesluter jag också. Det ligger i definitionen natur. Judarna på Jesu tid definierade vad som menas med nästa: nästa var en som hörde till det judiska

folket (3 Mose 19:17f). Det är mycket men alla andra var per definition uteslutna.

Vad svarar Jesus då på frågan? Han ställer en motfråga: "Vem av dessa tre tycker du var en nästa för mannen som råkade ut för rövare?" (Luk 10:36) I liknelsens logik kan man bara svara som den skrifflärde: "Den som visade barmhärtighet mot honom" (Luk 10:37). Det handlar alltså om en attityd, en grundläggande inställning. Kort sagt: om jag älskar behöver jag inte fundera på vem som är min nästa, jag behöver inte definiera och säga den här ja, den där däremot nej. Kärleken hittar så att säga intuitivt nästan.

Återigen blir samariern den barmhärtige Gudens sakrament och ikon. Kristus frågade inte "Hör du till mitt folk?", "Har du gjort dig förtjänt för att bli hjälpt?", "Har du betalat kyrkoavgiften?", "Har du varit i mässan varje söndag?", "Är du sympatisk?" Den som är alltigenom kärlek finner sin nästa utan att granska den behövande.

Som sagt var, det handlar inte bara om en känsla eller sentimentalitet utan har, ja, måste få praktiska konsekvenser. Samariern i liknelsen tar sig an den nödlidande. Han ger en första hjälp och sörjer för honom bortom dagen.

Men låt oss idag lyfta fram ett ögonblick i denna hjälpinsats. Samariern lyfte upp den sårade mannen på sin åsna. Det är det ögonblick som i en skulptur, skapad av konstnären Mats Åberg, har gjutits i brons. Den som inte längre kan röra sig av egen kraft, som inte kan gå längre behöver hjälp. Han måste föras ut ur riskzonen till en plats där han kan omhändertas. Samariern som lyfter honom upp på sin åsna

skapar förutsättningen inte bara för det utan också för att han i framtiden kan gå själv igen.

Vem kan vi tänka på? Det finns andlig och psykisk, social och kroppslig nöd. Människor som inte längre kan röra sig eftersom hela livet känns meningslöst. Det finns dem som har förlorat tron på Gud och är som paralyserade av tvivel eller likgiltighet. Andra vet inte hur de ska klara sig ekonomiskt. För somliga är det svårt att slå rot i ett nytt land. Vad kan vi göra för att få dem att gå igen? Hur kan vi göra den barmhärtige Guden synlig och "verksam"?

Den nya skulptur vi ska inviga i anslutning till högmässan, kan vridas. På så vis kan den ses från alla möjliga perspektiv och manar oss till att ta ställning. Vilka är vi? Samariern? Den överfallne? Åsnan? Vi kan se gruppen komma mot oss så att vi måste reagera. Viker vi undan eller vågar vi tilltala dem? Vi kan se gruppen bakifrån? Vill vi följa i samariernas fotspår? Eller också kan den ses från sidan. Är vi åskådare som passivt låter gruppen dra förbi?

Tänk om vi kunde leva upp till det som konciliet säger om kyrkan: vara "tecken och redskap för den innerligaste föreningen med Gud och för hela mänsklighetens enhet"! Så länge bara Gud står i centrum är jag inte orolig för församlingen. Men vi måste om och om igen fråga oss: Gör allt det vi planerar och gör som församling Gud synligare i Stockholm? Och också personligt ska var och en fråga sig: Vilken plats har Gud i mitt liv?

Guds förening med människan och mänsklighetens enhet är redan verklighet i eukaristin. Låt oss fira Gud och tacka honom för att han "har ansett oss värdiga" att stå inför honom och göra tjänst för honom (2:a kanonbön). Om den

heliga Eugenia sägs att hon ville göra allting till Guds större ära. Låt oss först och främst se på Gud och hans ära. Då blir vi till människor som tillsammans med honom skapar en ny värld.

Dominik Terstriep s.j.